

T. G. Masaryk

Život a dílo

- 1850** 7. 3. narozen v Hodoníně jako prvorozený syn Josefa a Terezie Masarykových
- 1861-1863** studium na reálce v Hustopečích
- 1865** počátek studia na německém gymnáziu v Brně
- 1869** vstup na Akademické gymnázium ve Vídni
- 1872** 4. 7. maturita; po ní vstup na vídeňskou univerzitu
- 1875** 19. 5. ve Světozoru vychází první M. článek v Čechách
- 1876** 23. 4. *Theorie a praxis* — první z deseti úvah otiskovaných na pokračování v *Moravské orlici*
10. 3. slavnostní promoce — diplom doktora filozofie
15. 10. začátek studijního pobytu v Lipsku
- 1877** 13. 6. seznámení s Charlottou Garriguovou
- 1878** 15. 3. sňatek s Charlotou G.
14. 11. předložení habilitační práce *Sebevražda hromadným jevem společenským moderní osvěty*
- 1879** 29. 3. po obhajobě habilitační práce a proslovení zkušební přednášky získává pedagogicky titul docent
- 1879** 3. 5. narodila se dcera Alice
- 1880** spis *O hypnotismu (magnetismu zvířecím)*
1. 5. narodil se syn Herbert
31. 8. přestoupil z církve římskokatolické do církve reformované evangelické
- 1881** *Der Selbstmord als sociale Massenerscheinung der modernen Civilisation*
- 1882** jmenován mimořádným profesorem filozofie na české Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze. 16. 10. zahajovací přednáška na pražské univerzitě *O počtu pravděpodobnosti jako základu nové logiky*
- 1883** *Počet pravděpodobnosti a Humova skepse*
15. 10. první číslo Masarykova měsíčníku *Athenaeum*
- 1884** *O studiu děl básnických*
- 1885** *Základové konkrétné logiky*
- 1886** 15. 2. v *Athenaeu* vyšla stať Jana Gebauera O potřebě dalších zkoušek Rukopisu královédvorského a zelenohorského a Masarykův dopis Gebauerovi — tím zahájen spor o pravost Rukopisů
14. 9. narodil se syn Jan
20. 12. první číslo Herbenova čtrnáctideníku *Čas*
- 1887** Masaryk se stává spolupracovníkem *Času*
Versuch einer concreten Logik
- 1887, 1888** cesty do Ruska, též návštěvy L. N. Tolstého
- 1889** *Slovanské studie I*
- 1891** 2. a 4. 3. ve volbách do říšské rady zvolen v Pošumaví poslancem za mladočeskou stranu
- 1891** koncem roku za mladočeskou stranu zvolen poslancem zemského sněmu
- 1893** 25. 9. skládá oba poslanecké mandáty
8. 10. po zániku *Athenaeae* vychází první číslo měsíčníku *Naše doba* — revue pro vědu, umění a život sociální
- 1895** *Česká otázka: snahy a tužby národního obrození; Naše nynější krize, pád strany staročeské a počátky směrů nových*

- 1896** **12. 1.** v *Naší době* vychází první část rozsáhlé stati *Moderní člověk a náboženství* (vycházela do roku 1898, knižně 1934)
Jan Hus, naše obrození a naše reformace; Karel Havlíček: Snahy a tužby politického probuzení
- 1897** v lednu jmenován řádným profesorem pražské univerzity; zde působí až do roku 1914
- 1898** *Otázka sociální*
- 1899** *Jednoženství a mnohoženství* - první Masarykova přednáška k ženské otázce
- 1899-1900** hilsneriáda; boj proti pověře, rasové nenávisti a politickému zneužití justice
- 1900** **31. 3.** ustavující sjezd České strany lidové (realistické), později přejmenované na Českou stranu pokrokovou; v čele této strany působil do roku 1914
- 1901** *Ideály humanitní*
- 1902** přednášky na chicagské univerzitě
- 1904** *Boj o náboženství*
- 1906** **24. 1.** na schůzi U Helmů posuzuje jednání katechety a je pak stíhán pro údajné rušení náboženství - 23. 5. soud Masaryka osvobodil
- 1907** **23. 5.** s podporou sociálních demokratů na Valašsku zvolen poslancem říšské rady za Českou stranu pokrokovou (realistickou)
- 1908** **4. 6.** v parlamentní řeči před říšskou radou se ujímá profesora innsbrucké univerzity Wahrmanda proti klerikálům a hájí svobodu slova na univerzitách
- 1909-1910** angažuje se v záhřebském tzv. velezrádném procesu ve prospěch obžalovaných 53 Jihoslovanů
- 1910** třetí cesta do Ruska
- 1910** **8. 11.** řeč v říšské radě o falšovaných dokumentech a Friedjungově procesu
- 1911** v červnu znovuzvolen poslancem říšské rady
- 1913** *Rußland und Europa* (první dva díly)
debaty s Maximem Gorkým na Capri
- 1914** **18. 12.** odjezd do exilu s dcerou Olgou
- 1915** **15. 3.** umírá syn Herbert na tyfus
- 6. 7.** na Husových oslavách v Ženevě vyhláší Masaryk otevřený boj proti habsburské nadvládě
- 4. 8.** velení rakousko-uherské armády nařizuje stíhání Masaryka jako osoby podezřelé ze zločinu velezrady proti válčící moci státu
- 19. 10.** Masaryk přednáší na King's College v Londýně o problémech malých národů v evropské válečné krizi
- 14. 11.** Český komitét zahraniční vyhláší své úsilí o zřízení samostatného československého státu
- 1916** v únoru přeměna Českého komitétu zahraničního v Československou národní radu
- cyklus přednášek *Svět a Slované* na Sorbonně v Paříži
- vydávání revue *La Nation Tchèque*
- Čtrnáctideník *Československá samostatnost* byl od dubna orgánem Československé národní rady
- 6. 4.** posílá Masaryk dopis sjezdu Svazu česko-slovenských spolků na Rusi s nastíněním svého programu
- v srpnu požadavek anglické vlády o podporu snah Čechů a Jihoslovanů o samostatnost
- 1917** **18. 5.** působení v Rusku začíná Masaryk řeči na schůzi Československého spolku v Petrohradě
- 2. 7.** Čs. střelecká brigáda se vyznamenala v bitvě u Zborova
- 19. 12.** Francie povoluje zřizovat na svém území čs. armádu podléhající Čs. národní radě

- 1918** 7. 3. Masaryk odjíždí z Ruska do Ameriky
 30. 5. spolupodepisuje tzv. pittsburskou dohodu s formulací požadavku autonomie Slovenska v čs. státě
 29. 6. francouzský ministr zahraničí uznává Čs. národní radu za *první základ příští vlády československé*
 9. 8. uznává Čs. národní radu a Čechoslováky za národ spojenecký Velká Británie
 2. 9. Čs. národní radu za „vládu de facto“ uznaly Spojené státy americké
 26. 9. v Paříži ustavena Prozatímní československá vláda v čele s Masarykem
 28. 9. s Francií podepsána naše první smlouva o svrchovanosti československého národa
Nová Evropa, stanovisko slovanské
 18. 10. zveřejněno *Prohlášení nezávislosti československého národa zatímní vládou československou*
 28. 10. vyhlášení samostatného Československa v Praze
 14. 11. Tomáš Garrigue Masaryk zvolen prezidentem republiky na schůzi Revolučního Národního shromáždění
 21. 12. příjezd prezidenta do Prahy
- 1920** 27. 5. podruhé zvolen prezidentem Národním shromážděním, v němž bylo zastoupeno německé obyvatelstvo
 5.-23. 9. vychází série obsáhlých Masarykových anonymních článků k problematice sovětské vlády a bolševické revoluce
 8. 9. společné jednání s československými a německými sociálními demokraty na zámku Hluboš
 24. 9. řeč k dělnictvu v Březových Horách u Příbrami: *Konstatuji, [...] že se nám Čechům ruský vzor nehodí.*
- 1921** 9. 1.-5. 5. prezident vážně nemocen, úvahy o jeho nástupci
 16.-23. 9. návštěva Moravy, Slovenska a Podkarpatské Rusi
- 1922** 27. 8. jednání se zástupci Malé dohody v Lánech
- 1923** 13. 5. zemřela Charlotta G. Masaryková.
- 1925** *Světová revoluce*
- 1927** 27. 5. potřetí zvolen prezidentem
- 1930** 7. 3. přijat zákon *T.G. Masaryk zasloužil se o stát*
- 1934** 24. 5. zvolen prezidentem počtvrté
- 1935** 14. 12. abdikace
- 1937** 14. 9. *Nezhasl, ale dohořel.* (Jan Masaryk)
 21. 9. byl pohřben v Lánech

Filozofie dějin	Filozofie člověka a společnosti	Hlavní spisy
Protestantismus – katolicismus	krize člověka nové doby - sebevražda věda ↔ mýtus filozofie ↔ teologie, věda - skepse - víra, (pascalovský problém) umění - bezprostřední postihování „plnosti života a jednotlivých věcí“; subjektivismus ↔ objektivismus; kritický realismus	Sebevražda, 1881 Konkrétní logika, něm. 1887 Počet pravděpodobnosti a Humova skepse, 1883; Blaise Pascal, 1883 O studiu děl básnických, 1884
Reformace (reforma), ne revoluce	sebevražda ↔ vražda měnit člověka nebo „poměry“ „česká otázka“ - realizace ideálů reformačních a humanitních), vnitřní obroda a intenzifikace národního života, hluboké reformy a „revoluce hlav a srdcí“ kritika marxismu a titanismu, revolucionismus je aristokratický, mýtický, nepracovitý	Studie o F. M. Dostojevském, 1892 Česká otázka, 1895; Naše nynější krize, 1895; Karel Havlíček, 1896; Jan Hus, 1896; Palackého idea národa českého, 1898; Problémy malého národa, 1905; Ideály humanitní, 1901; Rukověť sociologie, 1901 Ke krizi v marxismu, 1898; Moderní člověk a náboženství, 1896—98; Otázka sociální, 1898
Demokracie proti teokracii	„volnověrectví“, osobní náboženství proti církevnímu, hledisko věčnosti - věčnosti „zde a nyní“ filozofický a vědecký antropismus, demokracie jako antropokracie, od národní emancipace ke státotvornému národu, bolševictví je teokracie naruby demokracie - nový způsob života (sub specie aeternitatis), „Ježíš, ne César“, nepolitická politika, providencialistický synergismus	V boji o náboženství, Inteligence a náboženství, 1907 Rusko a Evropa, 1913; Nová Evropa, 1917 až 1918; O bolševictví, 1921 Světová revoluce, 1925; Cesta demokracie, 1933, 1934

Prameny a literatura (výběr z obsáhlé masarykovské bibliografie)

Spisy TGM – vycházejí od roku 1993, projekt předpokládá 40 svazků

M. Machovec: *T. G. Masaryk*, Praha: Melantrich 1968;
J. Opat: *Filozof a politik T. G. Masaryk 1882-1893*, Praha: Melantrich 1990
O. Loužilová: *Masarykův problém moderního člověka*, Praha: UK 1990;
J. Patočka: *Tři studie masarykovské*, Praha: Mladá fronta 1991;
V. Černý: Dvě studie masarykovské, in V. Černý: *Tvorba a osobnost I*, Praha: Odeon 1992;
L. Nový: *Filosof T. G. Masaryk*, Brno: Doplněk 1994;
M. Bednář: *České myšlení*, Praha: Filosofia 1996;
J. Lakosilová (ed.): *Cesta a odkaz T. G. Masaryka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002;
J. Opat: *Průvodce životem a dílem T. G. Masaryka*, Praha: Ústav TGM 2003;
M. Dokulil: *Masarykovské návraty*. Brno: Nadace Universitas 2006;
J. Zouhar: *O Masarykovi*. Brno: Academicus 2009.

Masarykův sborník I-XIV (vychází od roku 1924)

Sborníky z konferencí po roce 1990:

Sto let Masarykovy České otázky, Praha: Ústav TGM 1997;
T. G. Masaryk, idea demokracie a současné evropanství, Praha: Filosofia, 2001
TGM, Rusko a Evropa - dílo, vize, přítomnost. Praha: Masarykův ústav AV ČR, 2002.
Tomáš Garrigue Masaryk - dílo a odkaz pro naši dobu (ed. J. Dolista). České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006.
T. G. Masaryk a česká státnost. Praha: Ústav T. G. Masaryka, 2008.
Česká otázka a dnešní doba, Praha: Filosofia 2017

Sborníky z hodonínských konferencí (pořádá a vydává Masarykovo muzeum v Hodoníně):

Tomáš Garrigue Masaryk a sociologie, Hodonín: Masarykovo muzeum 1994.
Náboženská dimenze Masarykova myšlení, Hodonín: Masarykovo muzeum 1995;
Masarykova filozofie pojetí demokracie a existence pluralitního politického systému I. republiky. Hodonín: Masarykovo muzeum, 1997.
Tomáš Garrigue Masaryk a ruské revoluce. Hodonín: Masarykovo muzeum, 1998
Evropanství a Tomáš Garrigue Masaryk. Hodonín: Masarykovo muzeum, 1999
T. G. Masaryk na přelomu tisíciletí. Hodonín: Masarykovo muzeum, 2001.
T. G. Masaryk a sociální otázka. Hodonín: Masarykovo muzeum, 2002.
T. G. Masaryk a literatura. Hodonín: Masarykovo muzeum Hodonín, 2003.
T. G. Masaryk a Světová revoluce. Hodonín: Masarykovo muzeum, 2005.
T. G. Masaryk ve sporech 1886 – 1896 (od Rukopisů ke Karlu Havlíčkovi). Hodonín: Masarykovo muzeum 2007.
TGM, jeho spolupracovníci a vznik československého státu, Hodonín: Masarykovo muzeum 2009.

Životopisy:

Z. Nejedlý: *T. G. Masaryk I-IV*. Praha: Melantrich 1932-1937.
S. Polák: *Za ideálem a pravdou I-6*. Praha: Masarykův ústav AV ČR, Ústav TGM 2000-2012.